КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ КНТЕУ

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Critical Thinking

Ступінь вищої освіти	Молодший бакалавр
Навчальний рік	2021/2022
З якого курсу викладається	1
В якому семестрі (-ах) викладається	2-4
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім’я та по батькові	Вєтрова Наталія Володимирівна
Науковий ступінь, вчене звання	Немає
Кафедра	Права, психології та сучасних європейських мов
Посада	Старший викладач
Профіль викладача	Google Scholar / ORCID
Контактна інформація	n.vietrova@knute.edu.ua

Анотація

Критичне мислення — це необхідна навичка й життєво важливий ресурс сучасної людини. В період розвитку інформаційних технологій особливо цінується вміння професійного пошуку необхідної інформації, здатність її проаналізувати, оцінити та застосувати. Ці навички має людина, яка опанувала мистецтвом критичного мислення. Нею складніше маніпулювати і вводити в оману. Вона не вірить в неймовірні збіги й чудеса, а шукає базу доказів і виводить причинно-наслідкові зв’язки, без особливих зусиль обґрунтовує свою точку зору, застосовує аналітичні навички в найрізноманітніших ситуаціях. Вона є цінним співробітником, оскільки швидко визначає важливе й другорядне, ефективно вирішує проблеми, уважно й результативно справляється з різними завданнями. В особистій сфері критичне мислення сприяє швидкому аналізу суджень оточуючих, грамотному обґрунтуванню своїх слів, глибшому розумінню чужих і власних переконань, думок і вчинків.

Мета дисципліни

Опанування здобувачами освіти принципами та прийомами критичного мислення як системи суджень, яка використовується для аналізу речей і подій з формулюванням обґрунтованих висновків, що дозволяє виносити аргументовані оцінки, інтерпретації, а також коректно застосовувати отримані результати до різноманітних ситуацій і проблем у професійній та соціальній діяльності на основі правил формальної логіки, теорії і практики аргументації, формування навичок спостережливості, здатності до інтерпретації, вміння аналізувати та робити правильні висновки, здатність давати оцінки, відділяти важливе від неважливого, адекватну інформацію від інформаційного "спаму" та "фейкової" інформації.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:
- суттєві ознаки критичного мислення, основи раціонального і систематичного мислення;
- логічні основи мислення;
- склад і структуру аргументації;
- особливості процесу прийняття рішень;
- суть та основні принципи організації інформаційно- аналітичного процесу;
- інструменти критичного мислення та методи розвитку критичного мислення;
- прийоми інформаційної маніпуляції, способи протистояння їм;
- інструменти перевірки інформації й розпізнавання фейків;

вміти:

- пояснювати й використовувати в різних контекстах і з різними джерелами знань такі операції, як розуміння, аналіз, синтез, оцінка тощо;
- логічно, коректно й переконливо вибудовувати власну аргументацію з урахуванням точки зору інших;
- об'єктивно аналізувати міркування й висловлювання оточуючих;
- усвідомлено використовувати методи (стратегії) критичного мислення;
- вільно орієнтуватися в інформаційних потоках, відрізняти інформацію від дезінформації, відокремлювати важливе від неважливого, організовувати і систематизувати інформацію;
- використовувати різні стратегії і методи прийняття рішень в соціальній і професійній діяльності;
- виробляти власну думку на основі осмислення різного досвіду, ідей і уявлень.

Передумови вивчення дисципліни

Знання основ біології.

Програма дисципліни

Тема 1. Критичне мислення: цілі, особливості, основні характеристики.
Мислення як процес перетворення фактів, інформації, емоцій на цілісне й упорядковане знання. Розуміння як частина мислення. Роль розуміння в роботі з інформацією. Запитання, що сприяють розумінню. Уміння, що характеризують розуміння.

Тема 2. Логічні основи мислення.
Форми раціонального пізнання. Прийоми раціонального пізнання. Аналіз. Синтез. Оцінювання. Когнітивні викривлення.

Тема 3. Аргументація, її цілі та суб'єкти.
Склад і структура аргументації. Види аргументів. Сильний (ефективний) аргумент. Способи і правила побудови ефективного аргументу. Докази та спростування. Розгорнута аргументація як спосіб переконання. Паралельна і послідовна побудова аргументації. Контраргументація і спростування. Способи спростування сенсу вислову. Мистецтво спору.

Тема 4. Комунікація.

Сутність комунікації та її роль у суспільстві. Діалог найбільш універсальна форма спілкування людей та логіко-комунікаційний процес. Запитання як різновид імперативу. Відповіді та їх види. Сутність суперечки. Диспут, дебати, дискусія, полеміка.

Тема 5. Критичне мислення та процес прийняття рішень.
Філософські засади теорії прийняття рішень. Прийняття розумних рішень. Структура прийняття рішення. Дескриптивні і прескриптивні процеси. Схематизація прийняття рішення. Напрацювання альтернативних варіантів. Розрахунок рішення. Обов'язки і оцінки після прийняття рішення. Когнітивний дисонанс.

Тема 6. Суть та основні принципи організації інформаційно-аналітичного процесу. Інформація. Види інформації. Цінність інформації. Особливості різних видів ЗМІ як джерел інформації. Сильні і слабкі сторони різних видів ЗМІ. Інформаційна цінність ЗМІ. Стандарти подання інформації в ЗМІ. Технологічні особливості та засади роботи з інформаційними джерелами.

Тема 7. Інструменти критичного мислення та методи розвитку критичного мислення.
Формування критичного складу розуму.

Тема 8. Інформаційна маніпуляція.
Види, прийоми інформаційної маніпуляції. Страх як засіб маніпулювання свідомістю в ЗМІ. Протидія маніпуляціям мас-медіа. Медіаграмотність як елемент критичного мислення. Інструменти перевірки інформації й розпізнавання фейків. Кіберзлочинність.

Особливості та політики дисципліни

Особливість організації освітнього процесу з дисципліни «Критичне мислення» полягає у поєднанні традиційних і нетрадиційних методів викладання з використанням інноваційних технологій: лекції (тематичні, проблемні, лекції-дискусії); практичні заняття (дискусії, робота в малих групах, моделювання ситуацій).
Від студентів очікується регулярне відвідування лекційних і практичних занять згідно з розкладом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом. Списування під час поточного та підсумкового контролю заборонено (в т.ч. із використанням ґаджетів).

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до діючого Положення про оцінювання результатів навчання студентів.

Поточний контроль (60 балів): 1) виконання завдань на семінарських заняттях; 2) виконання творчо-пошукових завдань за темами курсу; 3) поточне тестування на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту.

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен. Структура екзаменаційного білету: завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування); завдання на оцінювання практичних навичок (текст: ситуаційне завдання, творче завдання).

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36

балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Канеман Даниэль Думай медленно, решай быстро / Даниэль Канеман ; переклад з англійської А. Андреев, Н. Парфенова, Ю. Деглина. – Москва : АСТ, 2014. – 653 с.
2. Конверський А. Є. Критичне мислення : підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей / А. Є. Конверський. – Київ, 2018. 340 с.
3. Медіаграмотність: корисні матеріали [Електронний ресурс] : [сайт Мукачівського державного університету]. – Режим доступу: https://msu.edu.ua/library/mediahramotnist-korysni-materialy/. – Станом на 25.03.2021 р. – Назва з екрана.
4. Підбірка актуальних ресурсів з медіаграмотності [Електронний ресурс] : [портал **Ресурсного центру ГУРТ,** провідного національного центру суспільної інформації та експертизи]. – Режим доступу: https://gurt.org.ua/articles/42722/. – Станом на 25.03.2021 р. – Назва з екрана.